

Reykjavík 23.07.2026

**Umsögn varðandi áform um breytingu á vændiskaupaákvæði almennra
hegningarlaga – mál nr. S-118/2026**

Kynlífsverkafólk er partur af samfélaginu alveg eins og ég og þú, þau eiga vini og fjölskyldur, þau fara í Bónus og kaupa í kvöldmatinn, þau stunda sín áhugamál og eru fyrst og fremst mannleg. Í mínu nærumhverfi eru þolendur vændis sem mér þykir vænt um og ég hef átt djúpar vináttur við kynlífsverkafólk allstaðar að. Þess vegna bið ég dómsmálaráðherra að fjarlægja 1. málsgrein úr lagabreytingartillögu sinni á 206. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, er varðar afnám sekta fyrir kaup á vændi milli fullorðinna einstaklinga (mál nr. S-118/2026) sem Dómsmálaráðherra hefur sagt að muni greiða leiðina fyrir innleiðingu harðari refsiramma fyrir kaup á vændi/kynlífsþjónustu.

Ég kalla eftir því að Dómsmálaráðuneytið verji frekar kröftum sínum í það að fræða og virkja lögregluembættið til þess að rannsaka tilkynnt ofbeldisatvik gegn brotþolum vændis og kynlífsverkafólki af þeirri alvöru sem þau mál verðskulda. Í því felst til dæmis að trúa seljendum þegar þau vinna sig upp í það að tilkynna ofbeldi eða aðra glæpi gegn þeim, og að kæra þá sem beita seljendur líkamlegu eða kynferðislegu ofbeldi, virða ekki mörk þeirra eða stela af þeim pening. Sú breyting gæti einnig haft þau hliðaráhrif að auka traust seljenda til lögreglu, sem ég tel mjög jákvætt því slíkt traust er ekki til staðar núna samkvæmt Gunnari Axel Davíðssyni, rannsóknarlögreglumanni.

Ég vil að allar lagabreytingar og stefnur tengdar vændi séu unnar í samráði við kynlífsverkafólk og þolendur vændis, því þessir hópar vita best um eigin aðstæður.

Mannréttindasamtök og stofnanir um allan heim á borð við Amnesty International, Human Rights Campaign, Sameinuðu þjóðirnar, Freedom Network USA, Alþjóðaheilbrigðismálastofnun og Læknar án landamæra kalla eftir fullri afglæpavæðingu á kaupum og sölu vændis, frekar en harðari refsingu fyrir kaup, og ég geri það líka. Nýlegar rannsóknir hafa einnig sýnt fram á skaðann sem refsingar fyrir kaup vændis valda seljendum þess, þá sérstaklega þeim sem búa við hvað mestu neyð.

Hér er hægt að lesa nýlegar rannsóknir og skýrslur sem sýna fram á að hert glæpavæðing fjölgar ekki aðeins ofbeldisbrotum gegn seljendum vændis heldur einnig kynsjúkdóma smitum, sem er lýðheilsumál sem hefur áhrif á öll sem búa á Íslandi. Einnig fylgir rannsókn sem sýnir fram á jákvæð áhrif sem full afglæpavæðing sölu og kaups á vændi á heilsu seljenda:

1. Macioti, P.G. & Power, Jennifer & Bourne, Adam. (2022). 'The Health and Well-being of Sex Workers in Decriminalised Contexts: A Scoping Review.' *Sexuality Research and Social Policy*. 20. 10.1007/s13178-022-00779-8. https://www.researchgate.net/publication/366309402_The_Health_and_Well-being_of_Sex_Workers_in_Decriminalised_Contexts_A_Scoping_Review
2. Crago, A. L., Bruckert, C., Braschel, M., & Shannon, K. (2022). 'Violence against sex workers: Correlates and Changes under 'End-Demand' legislation in Canada: A five city study.' *Global Public Health*, 17(12), 3557–3567. <https://doi.org/10.1080/17441692.2022.2092181>

3. Platt L, Grenfell P, Meiksin R, Elmes J, Sherman SG, Sanders T, et al. (2018) 'Associations between sex work laws and sex workers' health: A systematic review and meta-analysis of quantitative and qualitative studies'. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1002680>
4. Argento E, Goldenberg S, Braschel M, Machat S, Strathdee SA, Shannon K (2020) 'The impact of end-demand legislation on sex workers' access to health and sex worker-led services: A community-based prospective cohort study in Canada'. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0225783>
5. Landsberg, A., Shannon, K., Krüsi, A., DeBeck, K., Milloy, M. J., Nosova, E., Kerr, T., & Hayashi, K. (2017). 'Criminalizing Sex Work Clients and Rushed Negotiations among Sex Workers Who Use Drugs in a Canadian Setting'. *Journal of urban health: bulletin of the New York Academy of Medicine*. <https://doi.org/10.1007/s11524-017-0155-0>
6. *AMA Journal of Ethics*. 2017; 'Decreasing human trafficking through sex work decriminalisation'. <https://journalofethics.ama-assn.org/article/decreasing-human-trafficking-through-sex-work-decriminalization/2017-01>
7. Skýrsla Amnesty International frá 2022 um stöðuna á Írlandi fyrir seljendur eftir innleiðingu Sænsku leiðarinnar: <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2022/02/EUR2951562022ENGLISH.pdf>
8. Afstaða Lækna án landamæra: https://www.medecinsdumonde.org/app/uploads/2022/04/Final_EN_health-and-rights-of-SW_MdM_F_position_paper.pdf
9. Skýrsla Amnesty International er varðar skuldbindingar stjórnvalda til þess að virða, vernda og gæta mannréttindum seljenda vændis: <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/05/POL3040622016ENGLISH.pdf>
10. Afstaða Freedom Network USA, stærstu samtök Bandaríkjana gegn mansali: <https://freedomnetworkusa.org/app/uploads/2021/09/FNUSAStatementDecrimSept2021.pdf>
11. Afstaða Alþjóðaheilbrigðismálastofnunar: <https://www.who.int/teams/global-hiv-hepatitis-and-stis-programmes/populations/sex-workers>
12. Afstaða og meðmæli frá sérfræðinga Sameinuðu þjóðana þegar kemur að kaup og sölu á vændi/kynlífsvinnu: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/2024-03/2024-march-sex-work-guide-un-report-short.pdf>

Virðingarfyllt,
Jóhann Kristian Jóhannsson